295141 - Kadın henüz adet görmemişse boşandıktan sonra neden iddet tutar?

Soru

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Adet görmeyi ümidini yitirmiş kadınlarınızın (iddeti) hakkında şüpheye düşerseniz, iddetleri üç aydır. Ve henüz adet görmemiş olanlar (da öyledir). Ve hamile olanların süreleri, doğumlarını yapana kadar kadardır. Kim Allah’tan sakınırsa, O ona işlerini kolaylaştırır.” (Talak, 65/4)

Buradan, henüz adet görmemiş kadınların iddetlerinin üç ay olduğu anlaşılmaktadır.

Başka bir ayette ise Allah şöyle buyurur:

“Ey iman edenler! Eğer mümin kadınlarla evlenir, sonra onlara dokunmadan boşarsanız, onların üzerinde tutmanız gereken bir iddet yoktur. Onlara mehirlerini verin ve onları güzel bir şekilde serbest bırakın.” (Ahzab, 33/49)

Buradan da anlaşıldığı üzere, koca karısını onunla cinsel ilişkiye girmeden boşamışsa, kadının iddeti bulunmamaktadır.

Henüz adet görmemiş kadın, cinsel ilişkiye uygun değildir; dolayısıyla koca onunla evlenmiş olsa bile cinsel ilişkiye girilemez. Bu durumda sorulması gereken soru şudur: Eğer kadının cinsel ilişkiye girme imkânı yoksa, neden iddet süresi üç ay olarak belirlenmiştir; yani ilişkiye girilmeyen kadın gibi değil de üç ay olarak hesaplanmaktadır?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Adet görmeyi ümidini yitirmiş kadınlarınızın (iddeti) hakkında şüpheye düşerseniz, iddetleri üç aydır. Ve henüz adet görmemiş olanlar (da öyledir).” (Talak 65/4)

Henüz adet görmemiş küçük kız için şeriat, eğer boşanırsa üç ay iddet tutmasını emretmiştir.

İbn Kesîr (rahimehullah) şöyle der:

“Allah Teâlâ, adet görmeyi kesmiş, yaşlı kadın için iddetin üç ay olduğunu bildiriyor; bu, adet görenler için üç defa adet süreye karşılık gelir. Aynı şekilde henüz adet görmemiş küçük kızlar için de iddet, âyise gibi üç aydır; bu nedenle ‘ve l-lâî lam yaḥiḍn’ ifadesi kullanılmıştır.” (Tefsîr İbn Kesîr, 8/149)

Soruda belirtildiği gibi, küçük kızın henüz adet görmemesi sebebiyle onunla cinsel ilişki kurulamayacağı ve bu nedenle Âhzâb suresi (49) ayetiyle çeliştiği iddiası doğru değildir. Çünkü küçük kızın cinsel ilişkiye girme ihtimali vardır ve kendisi de buna elverişli olabilir; buna bir engel yoktur. Dolayısıyla kocasıyla ilişkiye girmesi mümkündür.

Daha önce (Soru: 127176) cevabında da belirtildiği gibi, küçük bir kızla yapılan nikâhın ardından onunla girip girmemek zorunlu değildir; nikâh tamamlanabilir, ilişki sonradan gerçekleşebilir veya gerçekleşmeyebilir. Konuyla ilgili detaylar Soru: 176799 ve 178318’de açıklanmıştır. Söz konusu cevaplarda; genç bir kızı evlendirmenin hikmetini açıklanmış ve bu evliliğin onun menfaatine olmadığı sürece caiz olmadığını belirtilmiştir.

İkincisi:
Küçük kız boşandığında iki durum söz konusudur:

Birinci durum: Koca onunla ilişkiye girmişse:
Bu durumda iddetin amacı açıktır: rahimde hamilelik ihtimalini ortadan kaldırmaktır. Adet görmemesi hamile olamayacağı anlamına gelmez; hamilelik, adet görmeden önce de mümkündür. Çünkü rahmin hamileliğe hazırlanması ve yumurta oluşumu, adet döngüsünden önce başlar. Bu durum tıp alanında uzmanlarca da kabul edilmiştir.

Bu sebeple, henüz adet görmemiş kadın için iddet emredilmiştir; böylece soy ve nesep karışıklıkları önlenir ve hamilelik ihtimali tamamen ortadan kaldırılır.

İkinci durum: Koca onunla beraber vakit geçirmiş ancak ilişkiye girmemişse:
Eğer koca, karısıyla yalnız kalmış fakat onunla cinsel ilişkiye girmemişse, ister kadın küçük olsun ister büyük, bu durumda kadının iddeti olacak mı, yoksa cinsel ilişki olmamış gibi iddeti olmayacak mı? alimler bu konuda farklı görüşler belirtmişlerdir.

İbn Kudâme (rahmetullahi aleyh) şöyle der:

“Eğer koca eşiyle aynı ortamda kalıp cinsel ilişkiye girmemiş, sonra da boşamışsa, Ahmed mezhebine göre ona iddet vaciptir. Bu görüş, Raşid halifeler, Zeyd, İbn Ömer, Urve, Ali bin Hüseyin, Ata, Zuhri, Sevri, Evzai, İshak ve diğer bazı müctehidlerin de görüşüdür.
Şafii’nin eski görüşünde de iddet vaciptir.
Şafii’nin yeni görüşünde ise iddet yoktur; Allah Teâlâ’nın: ‘Ey iman edenler! Mümin kadınlarla evlenir, sonra onlara dokunmadan boşarsanız, onların üzerinde tutmanız gereken bir iddet yoktur.’ (Ahzab, 33/49) ayeti buna delildir. Çünkü kadın cinsel ilişkiye girmemiştir, dolayısıyla cinsel ilişki olmamış kadın gibi değerlendirilir.

Bizim delilimiz ise sahabe icmaıdır. İmam Ahmed ve Esrâm’ın rivayetine göre, Zurâre bin Avf’tan, Raşid halifelerin hükmettiği üzere, bir kadınla birlikte perdeyi çekmesi veya kapıyı kapatması durumunda ona mehir ve iddet vaciptir. Esrâm ayrıca Ebu Ahnef, Ömer, Ali ve Said bin Museyyib’den de bunu rivayet etmiştir. Bu meseleler yaygın olarak bilindiği için inkâr edilmemiş ve böylece icma oluşmuştur.”
(Muğnî, c.11, s.197-198)

İddetinin kadın üzerinde uygulanmasının önemi, temel olarak rahimde hamilelik olmadığından emin olmaktır; ancak bunun dışında başka hikmetler de vardır. Örneğin, hamileliğin varlığı veya yokluğu bir adetle anlaşılabilir. Mesela, bir cariye satın alındığında hamile olmadığı bir adetle anlaşılabilir; boşanmış bir kadının iddeti üç adet süresidir.

Ebu Said el-Hudri’den rivayetle Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Hamile bir kadın doğum yapmadan cinsel ilişkiye girmez, adet görmemiş bir kadın da adet görmeden cinsel ilişkiye girmez.”
(Buhari, Ebu Davud 2157; sahih olduğuna El-Albani de işaret etmiştir.)

İddetin hikmetlerinden biri, hem adet gören hem de görmeyen kadınlar için, aileyi koruma ve barışı sağlama imkânı vermesidir. Boşanma çoğu zaman geçici ve küçük bir anlaşmazlıktan kaynaklanır; eşler sabredip iddet boyunca beklerse, öfke azalır ve uzlaşma sağlanır. Bu yüzden iddet süresi uzatılmış ve kadın iddet boyunca kocasının evinde kalması emredilmiştir; başka bir eve, örneğin kendi babasının evine gitmesine izin verilmemiştir. Bu yakınlık, eşler arasında uzlaşmayı kolaylaştırır.

Allah Teâlâ şöyle buyurur: “Ey peygamber! Kadınları boşamak istediğinizde, onları iddetlerini dikkate alarak (temizlik hâlinde) boşayın ve iddeti sayın. Rabbiniz olan Allah’a karşı gelmekten sakının. Apaçık bir hayâsızlık yapmaları dışında onları (bekleme süresince) evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah’ın sınırlarıdır. Kim Allah’ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah, sonra yeni bir durum ortaya çıkarır.” (Talak, 65/1)

El-Kurtubi (rahmetullahi aleyh) şöyle der:

“Kadınları evlerinden çıkarmamak, demektir ki, koca iddet boyunca karısını evden çıkaramaz; kadının da iddet süresince evden çıkması helal değildir, yalnızca zaruri bir sebep varsa bu mümkündür.”
(Tefsir el-Kurtubi, c.21, s.35)

Şeyh Abdulrahman el-Muallimi (rahmetullahi aleyh) şöyle demiştir:

“Kadın boşandığında, koca onun nafakasını ve konaklama hakkını kesmemelidir. Bunun hikmeti – Allah en iyi bilendir – aralarındaki sulh kapısının açık ve kolay tutulmasıdır. Genellikle kadının oturması emredilen ev, kocanın evi veya ona yakın bir yerdir; bu, sulhu sağlama ihtimalini artırır. Kadın, iddet süresince yatakta kocasının yanında olmasa da, kapıdan veya örtünün arkasından temas mümkün olabilir. Belki koca sabaha kadar sabrederse, öfke ve arzu yatışır, böylece dönmez.”

(Âsâr eş-Şeyh Abdulrahman el-Muallimi, c.17, s.627-628)

Bu hikmeti pekiştiren bir durum da şudur: Eğer kadın kocasından talak yerine (Hul'/boşanma karşılığı anlaşmalı ayrılma) ister ve koca kabul ederse, bu kadının iddeti yalnızca bir adet süresidir.

Rubeyyi' bint Muavviz ibn Afrâ'dan rivayetle:

"Peygamberimiz (s.a.v.) döneminde hul' yoluyla ayrıldım; Peygamberimiz (s.a.v.) bana iddet için bir adet süresi belirlememi emretti." (Tirmizî, 1185)
Tirmizî şöyle der: "Rubeyyi'nin hadisi sahihtir; kendisine bir adet süresiyle iddet emredilmiştir."

Hul'un bir adetle sınırlı olmasının hikmeti şudur: hul' durumunda erkek, kadını iddet süresince geri alamaz; hul' gerçekleştiği anda kadın, koca açısından yabancı olur ve onunla yeniden evlenmek için yeni bir nikah akdi gerekir.

İbn Teymiyye (rahmetullahi aleyh) şöyle der:

"Hul' (boşanma karşılığı anlaşmalı ayrılma) ile kadın, kendisini net bir şekilde boşanmış olur; bu durumda kocanın onunla yeniden evlenmesi, ancak kadının rızası ile mümkündür. Bu durum, sırf talak gibi değildir; çünkü talakta koca, iddet süresince kadını izinsiz geri alabilir."
(Mecmû' fetâvâ, c.33, s.152)

Daha fazla bilgi için ihlâs ile ilgili 5163 numaralı soru cevabına bakılabilir.

En doğrusunu Allah bilir.